

Az *Így írtok ti* annak idején feltűnést keltett, ami a magam hiúsága szempontjából kevesebbet, az irodalmi érdekesség szempontjából azonban többet jelent, mint ha azt mondanám, hogy sikere volt. Ezt a feltűnést ugyanis annak tulajdonítom, - és ezt egész unalmasan tudományos tárgyilagossággal teszem, tehát, ha tévedek is, nem a magam iránti elfogultságból tévedek - hogy annak idején vidám könnyelműséggel és szándéktalanul egy újszerű műfajt hevenyésztem össze, több, külsőben, hasonló műfaj határmezsgyéjén.

Nagyrészt humoros műfajok ezek; de én már akkor éreztem, hogy a **paródia**, **travesztia** és **persziflázs** elnevezések, amikkel eleinte meghatározták ilyenemű írásaimat, nem szabatosak. A *paródia*, valamely meghatározott komoly mű külső formáit alkalmazza komolytalan tárgyra, - a *travesztia* komolytalan formába öltözteti ugyanannak a műnek komoly tárgyát. A *persziflázs* egyszerűen kicsúfol mindent, hangot és tárgyat, de mindig a szóbanforgó műnél marad. Ezek az én új kísérleteim, melyeknek létrejötte nyilván szükségszerűen következett a kor szellemi törekvéseiből, lényegben tágitották ki ama műfajok lehetőségét, melyeknek tárgya nem közvetlenül az élet, hanem annak terméke, a kultúra és szellemi világ, s amelyeket tudományos szempontból elősdi műfajoknak lehetne nevezni: kitágították, mégpedig egy másik elősdi művészet, az irodalmi *kritika* irányában. A képzőművészet szótárából vettem kölcsön egy szót, hogy a műfaj minőségét megkülönböztessem: s elnevezésem, az **irodalmi karikatúra** (a magyar torzkép szó nem pontosan fedi, a fogalmat), csakhamar gyökeret vert és ma már használatban is van.

Az irodalmi torzkép meghatározói röviden, ezek: Nem egy bizonyos művel foglalkozik, hanem egy bizonyos íróval, azzal, ami az íróban egyéni és döntő: a modorával, illetve modorosságával. Torz kép, humoros műfaj, mert nem azt nézi az íróban, ami benne szabályos és általában művészi, tehát szép, hanem ami benne *különös és különlegesen egyéni*, tehát torz: - de egyben, jellemrajz, kritikai műfaj, meghatározza az író, az általában, normálisan széptől való eltéréseinek fokát és minőségét. Egy ceruzavonással odavetett, jól sikerült torzképről gyakran hamarabb ráismerünk valakire, mint az arcképéről, ahol pedig a művész felhasználta mindent, amivel rekonstruálni lehet a valóságot: vonalat, színt, fényt és árnyat - egyszerűen azért, mert az életben is arról ismerünk rá ismerőseinkre, ami az arcukon a szabályos szépnek rovására megy. Valamivel nagyobb orr a kellenél, valamivel ferdébb szem, egy furcsa vonás a száj körül - ez az, amit úgy neveztünk: te vagy az. Az eszményi szép, ami felé törekszünk, unalmas báj és kedvesség és tehetség nélkül való sablon, élettelen formula. A bájban és kedvességben mindig van valami torz és viszont a torzban valami, báj; és ha nevetünk a torzképen, azért nevetünk, mert vonzódunk az élethez: aki nevet, az bizonyára örül és szereti azt, amin nevet.

Most már tudom, hogy alapjában véve szeretem azokat az írókat, akinek torzképét itt találja az olvasó. Meghatottan gondolok az örökre letűnt korra, amelyből származtak: melynek művészete tele volt hóbertos ágaskodással, naiv hetykeséggel, nagyképű modorossággal, szórszálhasogató lélekelemzéssel, világmegváltó „kollektív eszméssel” világmegvető individualizmussal, érzelmes cinizmussal és jéghidegen unalmas „életérték”-kereséssel, naiv, zavaros komplikáltsággal és ravasz, kiszámított primitívséggel, mohó, semmiről le nem mondó pesszimizmussal és mindent megvető optimizmussal, külső formákra esküdő büszke művészöntudattal és belső tartalmat kereső humanizmussal nekibúsult, Párizs felé lihegő hazaszeretettel és tősgyökeres pántlikás internacionalizmussal, érzékforraló nőgyűlölettel és ártatlan, álmodozó erotikával; - meghatottan gondolok erre a korra, melyről hiszem, hogy a magyar irodalom egyik fénykora volt. Világrengető háborúk és forradalmak unalmán keresztül felragyogó szemmel emlékezem a „béke” korára; mely csupa esemény volt és csupa izgalom és mesélni szeretnék e nemzedéknek - mely ágyúörgésben, gépfegyverek zajában nevelkedett - a nagy időkről, melyeknek tanúja voltam.

Karinthy Frigyes